

Turizm Öğrenimi Gören Lisans Öğrencilerinin Türkiye'nin Kültür Mirasları ile İlgili Bilgi Düzey ve Deneyimlerinin Tespiti

Ferdi BİŞKİN^{1*} Mesut Murat ADABALI²

¹Necmettin Erbakan Üniversitesi, Turizm Fakültesi Turizm İşletmeciliği Bölümü, Meram, Konya

²Necmettin Erbakan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği, Meram, Konya

*Sorumlu Yazar:

E-posta: fbiskin@konya.edu.tr

Geliş Tarihi: 02 Haziran 2018

Kabul Tarihi: 13 Haziran 2018

Özet

Türkiye, coğrafi konu ve insan yaşamına elverişli topraklarından dolayı, bilinen insanlık tarihinin başladığı yıllardan bu yana yerleşime sahiptir. Bu yerleşimin sonucu olarak Türkiye pek çok somut ve somut olmayan kültür mirasına ev sahipliği yapmaktadır. UNESCO'nun 16 Kasım 1972 tarihinde "Dünya Kültürel ve Doğal Mirasının Korunmasına Dair Sözleşme" ile başlattığı koruma projesinde, Türkiye'den de somut ve somut olmayan kültürel miraslar Dünya Miras Listesi'ne alınmıştır. Bu araştırmanın amacı, Necmettin Erbakan Üniversitesi Turizm Fakültesi öğrencilerinin UNESCO Dünya Miras Listesi'nde Türkiye'nin sahip olduğu somut ve somut olmayan miraslar hakkındaki bilgi düzey ve deneyimlerini ortaya çıkarmaktır. Bu amacı gerçekleştirmek üzere, katılımcıların Türkiye'deki somut ve somut olmayan kültürel mirasları bilip bilmediklerini ölçen sorular ve somut kültürel miras listesindeki yerleri ziyaret etme sayılarını belirleyen sorulardan oluşan bir anket formu kullanılmıştır. Ankete 314 öğrenci katılmıştır. Verilerin analizinde, Ki-kare, Kruskal Wallis testi ve korelasyon analizi kullanılmıştır. Analizler sonucunda, katılımcıların Türkiye'deki somut olmayan kültürel miraslar hakkındaki bilgi düzeylerinin somut kültürel miraslar hakkındaki bilgi düzeylerine oranla daha yüksek düzeyde olduğu, turizm fakültesinin farklı bölümlerinde öğrenim gören öğrencilerin somut kültürel miraslar hakkında farklı bilgi düzeylerine sahip oldukları ve UNESCO Kültür Mirası Listesi'nde bulunan yerleri ziyaret sayıları arttıkça, bilgi düzeylerinin de arttığı bulgularına ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Turizm, Kültür, Eğitim, UNESCO, Kültür Mirası

The Evaluation of Knowledge Level and Experiences of the Tourism Undergraduate Students On Cultural Heritages of Turkey

Abstract

Due to its favorable geographical location and lands suitable for human life, Turkey has been inhabited since the early years of known history of mankind. Because of this settlement, Turkey hosts many tangible and intangible cultural heritages. Thanks to the Project "Convention on Protection of World Cultural and Natural Heritage" initiated by UNESCO on 16 November 1972; tangible and intangible heritage sites of Turkey was included in the World Cultural Heritage List. The purpose of this research is to reveal the level of knowledge and experience of the students at the Faculty of Tourism of Necmettin Erbakan University on tangible and intangible heritage sites of Turkey in the World Heritage List. To achieve this objective, a questionnaire form consisting of questions on whether they know anything about tangible and intangible cultural heritage sites in Turkey and questions on the number of visits by the students to the sites in the tangible heritage list was used. 314 students participated in the survey. In analyzing the data, chi-square, Kruskal Wallis test and correlation analysis were used. In conclusion, it was found that the level of the knowledge of the participants about intangible cultural heritages in Turkey is relatively higher than their knowledge about tangible cultural heritage sites; and students of the various departments of the tourism faculty have different levels of knowledge about tangible cultural heritage sites and as the number of visitors to the sites in the UNESCO World Heritage List increases, the level of their knowledge increase as well.

Keywords: Tourism, Culture, Education, UNESCO, Cultural Heritage

GİRİŞ

Turizm sektörü, istihdam ve elde edilen gelirler başta olmak üzere, ülke ekonomisi ve sosyal yapısına önemli derecede katkıları olan bir sektördür. Doğal ve kültürel varlıkların sürdürülebilirliği ve tanıtımı bir ülkenin turizm faaliyetleri açısından oldukça önemlidir. Türkiye, insanlığın en eski dönemlerinden beri önemli bir yerleşim bölgesi olması ve pek çok büyük uygarlığa ev sahipliği yapmasından dolayı dikkat çekici bir kültürel mirasa sahiptir. Bu kültürel mirasların gün yüzüne çıkarılması ve korunması gereklidir. Sahip olunan varlıkların yurtiçi ve yurtdışında planlı ve başarılı tanıtımı yapılmalı ve yalnızca somut kültürel varlıklar değil, yüzyıllardır süregelen gelenek, alışkanlık ve örfler de usulüne uygun bir biçimde yaşatılmalıdır. Geçmişte göçebe bir yaşantıyı benimsemiş olan Türkler, kendi öz kültürlerinin yanı sıra göç ettikleri bölgelerin kültürlerinden de etkilenmiş ve bu kültürleri de benimseyip, yaşatmışlardır. Türkiye'nin birçok bölgesinde,

özellikle eğlence ve yas durumlarında, farklı uygulamalar ile karşılaşılmaktadır. Hemen her coğrafi bölgenin kendine özgü bir giyimi, kutlaması, yemekleri, günlük yaşantıları vardır. Bu kültürlerin tanıtımının yapılması için öncelikle bu unsurların belirlenmesi ve korunması gerekir.

Kültürel miras; geçmişten miras alınan ve değişik gerekçelerle geleceğe miras bırakılmak istenen, fiziksel olarak varlığı olan ve insanlar tarafından yapılmış her türlü eserler ile bir topluma ait değerler bütünüdür [8]. Bu mirasın yaşatılması için kısa adıyla UNESCO (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization -Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu) olarak bilinen kurum, dünya genelinde var olan kültürel ve doğal varlıkların korunması ile ilgili çalışmalar yapmaktadır. Bütün insanlığın ortak mirası olarak kabul edilen evrensel değerlere sahip kültürel ve doğal varlıkları dünyaya tanıtmak, toplumda söz konusu evrensel mirasa sahip çıkacak bilinci oluşturmak ve çeşitli sebeplerle bozulan, yok olan kültürel ve doğal değerlerin yaşatılması için gerekli iş birliğini sağlamak

amacıyla UNESCO'nun 17 Ekim – 21 Kasım 1972 tarihleri arasında Paris'te toplanan 17. Genel Konferansı kapsamında, "Dünya Kültürel ve Doğal Mirasının Korunmasına Dair Sözleşme" kabul edilmiştir.

Kültür ve turizmin eğitim üzerine temel bir etkisi olabilir ve aynı durum tam tersi için de geçerlidir. Bu etki, yenilikçi öğrenme sürecini destekleyecek türün ve faaliyetlerin ortaya çıkaracağı ekonomik bilgiyi ve bu bilgiyi işleyen bir toplumu yaratacaktır. Bu durum bir bütün olarak bireysel ve kültürel kazancı birleştirecek ve tarihi mirasla bağlantılı öğrenme süreçlerini destekleyecektir [3]. Durum tespiti olarak adlandırabilecek bu saha araştırmasında, turizm alanında lisans öğrenimi gören öğrencilerin UNESCO'nun kültürel miras olarak kabul ettiği Türkiye'de bulunan somut ve somut olmayan kültür mirasları hakkındaki bilgi ve deneyim düzeylerini ortaya koymak amaçlanmıştır.

UNESCO'NUN SOMUT VE SOMUT OLMAYAN KÜLTÜR MİRASI KAVRAMLARI

Somut Kültürel Miras binaları, tarihi yerleri, anıtları ve insan eliyle yapılmış her türlü şeyi kapsar. Bu eserler gelecek nesiller için korunması, saklanması önemli görülen eserlerdir. Bunlar genellikle arkeoloji, mimari, teknolojik ve bilimsel eserlerdir. "Yaşayan miras" olarak da adlandırılan somut olmayan kültürel miraslar ise topluluklar tarafından kuşaktan kuşağa aktarılan uygulamaları, temsilleri, ifadeleri, bilgiyi ve becerileri içermektedir [8].

2017 yılı mart ayı itibarıyla, UNESCO Kültürel Miras Listesi'nde 1052 kültür varlığı bulunmaktadır. Bunlardan 814'ü kültürel, 203'ü doğal ve 35'i karma (doğal ve kültürel) miraslardır. Türkiye'de ise bu rakam somut kültürel mirası olarak 16, somut olmayan kültür mirası olarak da 15'tir. Göreme Milli Parkı ve Hierapolis-Pamukkale hem doğal hem de kültürel varlık olarak adlandırılmıştır.

SOMUT KÜLTÜREL MİRASLAR

Türkiye'de bulunan UNESCO'nun Dünya Mirası Listesi'ndeki Somut Kültürel Miraslar aşağıda yer almaktadır [40]. (Liste, kabul ediliş tarihlerine göre sıralanmıştır ve kabul ediliş yılları başlıkta belirtilmiştir).

Göreme Milli Parkı ve Kapadokya (1985): Göreme Milli Parkı ve Kapadokya (Nevşehir) Kuzeyde Kızılırmak, doğuda Yeşilhisar, güneyde Hasan ve Melendiz Dağları, batıda Aksaray ve kuzeybatıda Kırşehir ile sınırlanan Kapadokya bölgesi Kalkolitik Dönemden beri devamlı yerleşim alanı olmuştur. Kayalık Kapadokya Bölgesi içinde hem tarihi, kültürel değerleri hem de doğal yapısı nedeniyle bazıları aynı alan üzerinde üst üste gelen korunması gerekli farklı alanlar bulunmaktadır. Bu alanlar çeşitli tarihlerde farklı derecelerde ve nitelikte sit alanları olarak ilan edilmiştir. Kayalık Kapadokya sınırları içinde 112 arkeolojik, 11 kentsel, 19 doğal sit alanı bulunmaktadır [6].

Divriği Ulu Camii ve Darüşşifası (1985): Sivas iline 170 Km uzaklıkta bulunan Divriği ilçesine inşa edilmiş bu eser başta kapılar ve sütunlar olmak üzere, külliyeinin birçok yerinde bulunan motifler ile gelen ziyaretçilerin ilgisini çekmektedir. Bu eseri farklı ve özgün kılan bir diğer özellik de uzaktan bakıldığında simetrik olduğu düşünülen fakat dikkatle bakıldığında asimetrik olan on binlerce motifin hiçbirinin bir daha kendini tekrar etmemesidir [38].

İstanbul'daki **Tarihi Mekânlar (1985):** Marmara Denizi, Boğaziçi ve Haliç tarafından çevrelenen yarımada bulunan İstanbul'un Tarihi Alanları UNESCO Dünya Miras Listesi'nde bulunmaktadır Dünyada iki kıta üzerine kurulu

tek şehir olan İstanbul'un Dünya Miras Listesi'nde yer alan tarihi alanları Sultanahmet Arkeolojik Parkı, Süleymaniye Koruma Alanı, Zeyrek Koruma Alanı ile Kara Surları Koruma Alanı olmak üzere dört ana bölgeyle temsil edilmektedir. Bu alanlar sahip oldukları kültür varlıklarının dönemi ve niteliği açısından farklılıklar göstererek, İstanbul'un kent tarihi hakkında bilgi vermektedir [37].

Hattuşa: Hitit Başkenti (1986): Çorum il merkezinin 82 km güneybatısında, bugünkü adıyla Boğazkale ilçesinde bulunmaktadır. Hattuşa'da tarih boyunca Hititler, Frigler, Galatlar ve Roma-Bizanslılar yaşamıştır ve alanda 1071'den sonra Türk egemenliği başlamıştır. Büyükkale'de ve Büyük Tapınak'ta yapılan kazılarda ele geçen ve sayıları otuz bini bulan çivi yazılı belgeler, Hitit tarih ve kültürünün yanı sıra çağdaş Anadolu ve Anadolu dışındaki kavimlerin tarihleri ve kültürlerinin aydınlatılmasında da başlıca kaynağı oluşturmaktadır. Bu tablet arşivleri UNESCO'nun Dünya Belleği Listesi'nde yer almaktadır [39].

Nemrut Dağı (1987): Nemrut Dağı, Adıyaman iline bağlı Kahta ilçesi yakınlarında 2150 metre yüksekliğinde bir dağdır. Dünyanın sekizinci harikası Nemrut, yüksekliği on metreyi bulan heykelleri ve kitabeleriyle, UNESCO Dünya Kültür Mirasında yer almaktadır. Nemrut Dağı, çevresindeki Kommagene Uygarlığı eserleriyle birlikte Türkiye'nin önemli Milli Parklarından biridir [16].

Pamukkale ve Hierapolis Milli Parkı (1988): Denizli il sınırları içerisinde yer alan Pamukkale bölgesi, Hierapolis Antik Kenti ve kaplıcaların bulunduğu Karahayıt yöresi ile birlikte, büyük bir kültür ve turizm alanıdır. Travertenleri yaratan karstik alanlardan çıkan sular, bünyesindeki kireç çözültüsü, buharlaşma ve sudaki karbondioksitin ayrışması sonucu, çökelerek genellikle beyaz renkte Pamukkale travertenlerini oluşturmaktadır [25]. Pamukkale UNESCO tarafından "dünya ortak kültürel mirası" olarak kabul edilmiştir [35].

Xanthos (Ksantos)-Letoon (1988): Muğla iline bağlı Fethiye ilçe merkezine 46 km uzaklıkta, Kınık köyü yakınlarında bulunan Xanthos (Ksantos) Antik Kenti ile beraber anılan, Xanthos'a 4 km uzaklıkta bulunan Letoon Antik Kenti'nde, Leto, Apollon ve Artemis tapınakları ile birlikte, bir kilise-manastır kompleksi, bir çeşme, giriş kapısı ve kutsal yol, kutsal alanı çevreleyen bir portiko ve Hellenistik döneme tarihlenen bir tiyatronun kalıntıları bulunmaktadır [13]. Her ikisi de Eskiçağ Likya medeniyetinin önemli dini ve ticari merkezleri arasında sayılmaktadır [2].

Tarihi Safranbolu Şehri (1994): Karabük il merkezine 9 km uzaklıkta olan ve tarihte Paflagonya (Paphlagonia) olarak adlandırılan bölgede bulunan Safranbolu'nun bilinen geçmişi, MÖ. 3000 yıllarına kadar tarihlendirilebilmektedir. On dördüncü yüzyılın başlarından bu yana Türklerin hâkimiyetinde olan Safranbolu, özellikle 18. yüzyılda Asya ve Avrupa arasındaki ticaretin önemli bir merkezi olmuştur. Türk kentsel tarihinin bozulmamış bir örneği olan bu şehir, geleneksel şehir dokusu, ahşap yağma evleriyle bütünü sit alanı ilan edilmiş ender kentlerden biri olarak UNESCO Dünya Miras Listesi'nde yer almaktadır [37].

Truva Antik Kenti (1998): Çanakkale ilinde bulunan, doğal, tarihi ve ana kaynak değerini oluşturan arkeolojik özellikler açısından zengin bir bölgede konumlanan Milli Park alanı, Çanakkale Boğazı'nın kuzey kıyısında yer alan Gelibolu Tarihi Milli Parkı, güneyde Kazdağı Milli Parkı ve doğuda Manyas Kuş Cenneti Milli Parkı'nın bulunduğu bölgelerin arasında kalmaktadır [22].

Selimiye Camii ve Külliyesi (2011): Selimiye Cami, Edirne'de bulunan, Osmanlı padişahı II. Selim'in Mimar

Sinan'a yaptırdığı camidir. Mimar Sinan'ın 80 yaşında yaptığı ve "ustalık eserim" dediği yapı, Osmanlı-Türk sanatının ve dünya mimarlık tarihinin başyapıtlarındandır. Kesme taştan yapılan cami iç bölümüyle 1.620 m²'lik, tümüyle 2.475 m²'lik bir alanı kaplar. Mimarlık tarihinde en geniş alana kurulmuş yapı olarak nitelenen Selimiye Camii, yerden yüksekliği 43,28 metre olan, 31,30 metre çapındaki kubbesiyle de eşsiz bir mimariye sahiptir [36].

Neolitik Dönem Çatalhöyük Kalıntıları (2012): Çatalhöyük kalıntıları, Konya'nın Çumra ilçesi sınırlarında olup, ilçenin 10 km doğusundadır. Çift konili olan höyüğün Neolitik döneme tarihlenen doğu höyüğü yaklaşık 21 metre yüksekliktedir ve 13,5 hektarlık bir alana yayılmıştır [18]. Yapılan ilk çalışmalar sonucunda, ilk iskânın bugünden 9000 yıl önce gerçekleştiği anlaşılmıştır. Zamanına göre kent tanımlaması yapılabilecek bir yerleşmedir [32].

Cumalıkızık Köyü (2014): Bursa ilinde bulunan Uludağ'ın kuzey eteklerinde kurulmuş yedi Kızık köyünden biri olan Cumalıkızık, 1300 yıllarında Oğuzların "Kızık" boyu tarafından kurulmuştur [15]. Cumalıkızık evlerinin ahşap konut sistemi; düşey düzlemler: duvarlar, yatay düzlemler: döşemeler, üst örtüler: çatılar, düşey sirkülasyon elemanları: merdivenler, duvar boşlukları: kapılar ve duvar boşlukları: pencereler olmak üzere altı başlık altında ele alınarak incelenebilmektedir [24].

Bergama Antik Kenti (2014): İzmir'in Bergama ilçesi, Hellenistik dönemin kültür, bilim ve sanat merkezi olarak önem taşımaktadır ve bu dönemin en etkileyici eserlerine sahiptir. Dünyaca ünlü Zeus Sunağı, Athena Tapınağı, Antik Tiyatro ya da bilinen adıyla Akropol en önemli tarihsel ve kültürel zenginliklerin başında gelmektedir. MÖ 4. yüzyıldan beri varlığı bilinen Asklepiyon kutsal alanı dünyanın ilk telkinle tedavi merkezi olarak anılmaktadır. Hadrian ve Trajan Tapınakları Roma döneminin en değerli eserleri arasında sayılmaktadır [11].

Diyarbakır Surları ve Hevsel Bahçeleri (2015): Diyarbakır'da bulunan Suriçi Bölgesi, çok sayıda uygarlığın izlerini taşıyan, zengin tarihi ve kültürel birikime sahiptir. Diyarbakır kentinin simgesi Diyarbakır Kalesi ve surlarıdır. Suriçi Bölgesi, kentsel sit alanı olarak toplamda 158 hektardır [9]. Hevsel Bahçeleri tarihi topografya açısından Diyarbakır'ın ayrılmaz bir parçasıdır [26].

Efes Antik Kenti (2015): İzmir'in Selçuk ilçesine bağlı olan ve tarihi boyunca uygarlık, bilim ve kültür alanlarında önemli rol oynayan bu görkemli ören yerindeki en eski yerleşim yerinin tarihi MÖ 6000 yıllarına dek uzanmaktadır [4]. Efes Antik Kenti, Hristiyanlar için kutsal nitelik taşıyan eserlere sahip olmasıyla birlikte, Osmanlı dönemine ait İslam eserlerini de bünyesinde barındırdığı için inanç turizmi açısından önemli bir bölgedir. Türkiye'nin en büyük antik tiyatrosu Efes ören yerinde bulunmaktadır. Ayrıca, Hristiyanlar için kutsal nitelik taşıyan Meryem Ana'nın son günlerini geçirdiği evi de Bülbül Dağı'nda yer almaktadır [14].

Ani Arkeolojik Alanı (2016): Ani Şehri ören yeri, Kars iline 42 km uzaklıkta, Türkiye-Ermenistan sınırını ayıran Arpaçay Nehri'nin batı yakasında, Ocaklı Köyü sınırları içerisinde kalmaktadır. [27]. Yerleşimin yoğun ticaret yollarının üzerinde olması, ilerleyen zamanlarda çok kültürlü bir ticari merkez olarak gelişmesine neden olmuş, bu da kenti Ermeni, Gürcü, Bizans ve Selçuklu kültürlerinin buluşma noktası haline getirmiştir [30].

SOMUT OLMAYAN KÜLTÜREL MİRASLAR

Türkiye'de bulunan UNESCO'nun Dünya Mirası Listesi'ndeki Somut Olmayan Kültürel Miraslar aşağıda yer almaktadır [39]. (Liste, kabul ediliş tarihlerine göre sıralanmıştır.)

Meddahlık (2008): Arapça 'methetmek' kökünden gelen meddah; kutsal kişileri ve kahramanları öven anlamındadır. Halkın aşıklara karşı beslediği hayranlık ve saygı duygularına imparatorluğun başkentinde yaşayan aydınlar katılmamışlar ve bu halk sanatını hor görmüşlerdir [20].

Mevlevî Sema Ayini (2008): Mevlevî ayinleri esnasında uygulanan şiir, musiki ve dans; dinî-tasavvufî manada birlikte işlenmişlerdir. Türklerin henüz tam olarak İslamlaşmasının tamamlanmadığı bir dönemde bile Mevlevîlik, dinî mûsikî alanında oldukça ileri bir düzeydedir. Sema'da maksat, Mevlevî müridinin vecd içinde kendisinden geçmesi ve Allah ile bir olmasıdır [29].

Âşıklık Geleneği (2009): Kendine özgü icrası olan âşıklık geleneğinin en önemli niteliği, döneminin yaşayış ve hayata bakış tarzını, etik ve estetik değerlerini yansıtarak geniş halk kitlelerine hitap edebilmesidir. Geleneğe uygun bir biçimde şiir söyleyebilen, karşılıklı atışma yapabilen, hikâye anlatabilen ve icralarını çoğunlukla saz eşliğinde gerçekleştiren sanatçılara *âşık*; bu söyleme biçimine "âşıklık-âşıklık" denilmektedir [30].

Karagöz (2009): Gölge oyunları 16. yüzyılda Mısır yoluyla Anadolu'ya gelmiştir. Bu iddiaya göre, Yavuz Sultan Selim 1517 tarihinde Mısır'ı ele geçirince şerefine verilen bir eğlence sırasında gölge oyununa benzer bir gösteri yapılmıştır. Yavuz Sultan Selim, o sanatçıyı İstanbul'a beraberinde getirmiştir. Mısır gölge oyunlarındaki renksiz hareketsiz görüntüler, Türk gölge oyununda hareket ve renk zenginliği kazanmıştır. Türk gölge oyunlarına "Çadır Hayal, Zıllı Hayal, Hayal-ı Zıll" gibi isimler verilmiştir. Son zamanlarda ise oyunun başkahramanına adına uygun olarak "Karagöz Oyunları" adıyla tanınmaya başlanmıştır [19].

Nevruz (2009): Nevruz kelimesi, Farsça bir kelime olup, Eski Türklerle İranlıların "yılbaşı" olarak kabul ettikleri gün anlamına gelmektedir. Ancak Nevruz kelimesi etimolojik olarak incelendiğinde "yeni gün" anlamına gelmektedir. Orta Asya ve Orta Doğu coğrafyasında baharın müjdecisi olarak kutlanan Nevruz bayramının üç bin yıllık bir geçmişi vardır [12].

Geleneksel Sohbet Toplantıları (2010): Geleneksel sohbet toplantıları; sıra gezmeleri, sıra name, barana sohbetleri, yaran, sıra yarenler, kürsübaşı sohbetleri, velime geceleri, cümbüş, delikanlı teşkilatı, gençler kurulu, gezek, keyf-kef, muhabbet, oda teşkilatı, oturmah, sohbet, erfane olarak da adlandırılan farklı yörelerde farklı sayıda erkek gruplarının yılın özellikle kış aylarında ve belli kurallar çerçevesinde bir araya geldikleri sosyal dayanışma işlevli toplantıların genel adıdır [30].

Kırkpınar Yağlı Güreş Festivali (2010): Genellikle haziran ayı sonu, temmuz ayı başlarında düzenlenen Tarihi Kırkpınar Güreşleri yedi gün sürmektedir. Festival, cuma günü pehlivanlar için dualar okunarak başlamakta ve güreşler, Edirne'nin önemli mesire yerlerinden biri olan Sarayı mevkiinde bulunan sahada yapılmaktadır. Kazanan pehlivan, Başpehlivan unvanını ve altın kemeri bir yıl süreyle elinde bulundurmaktadır. Üç yıl arka arkaya başpehlivan olan güreşçi altın kemerin sürekli sahibi olur [10].

Alevi-Bektaşî Ritüeli Semah (2010): Semahlar, "sözlü, sazlı bir tarikat töreni" niteliğindedir. Tarikattan olmayanlara bu oyunların düzenlendiği toplantılara katılma

izni verilmemektedir. Oyun, çalgıların eşliğinde ve ayakta oynanmaktadır. Semahı yalnız erkekler oynadığı gibi kadın erkek karışık olarak da oynayabilirler [29]. “Söyleniş biçimi ne olursa olsun” ayrıcalıksız tüm tarikatlarda, Semah’ın insanı tanrıya yaklaşır bir niteliğe sahip olduğuna inanılmaktadır [34].

Geleneksel Tören Keşkeği (2011): Kadın ve erkek gruplarının toplu olarak iş paylaşımı ve katılımıyla büyük kazanlarda ve açık ateşlerde, buğday ve etin birlikte pişirilmesiyle yapılan tören yemeğine keşkek, bu yemeğin etrafında gerçekleşen ritüellere de Tören Keşkeği Geleneği adı verilmektedir. Tören keşkeği, sünnet ve evlenme düğünleri, Ramazan ve Kurban bayramları, Muharrem ayı, hayırlar, Hac ziyareti yemeği, toplu yağmur duaları ve mevlit gibi vesilelerle veya mevsimlik bir kutlama töreni olan Hıdırellez gibi özel günlerde pişirilerek dağıtılmaktadır [30].

Mesir Macunu Festivali (2012): Mesir Macunu Festivali, Manisa il merkezinde, 470 yıldan bu yana devam eden, çeşitli geleneksel uygulamaları içeren geniş katılımlı bir festivaldir. Türkiye’nin farklı bölgelerinden gelen binlerce kişi, atılan macunları yere düşmeden havada yakalayabilmek için birbirleriyle yarışmaktadırlar [28].

Türk Kahvesi Kültürü ve Geleneği (2013): Kahve bitkisinin ilk kez 15. yüzyılda Arabistan’ın güneyinde yetiştirilmeye başlamasıyla, o bölgedeki halklarda kahve içme alışkanlığı oluşmuştur [31]. Türkiye’de kahve yetiştirilmemesine rağmen, pişiriliş biçimi ile “Türk kahvesi” dünya çapında bilinmektedir. Bu durumun, kahvenin Türk dünyasına çok erken girmesi, kısa bir sürede kabul görmesi ve bu içecek etrafında bir kültür ortamının oluşumuyla ilgili olduğu söylenebilir [33].

Ebru: Türk Kâğıt Süsleme Sanatı (2014): Ebru sanatının Türkistan’da ilk ortaya çıktığı ve Moğol ordusundan kaçan Türklerle Anadolu’ya geldiği tahmin edilmektedir [7]. Bulut gibi, mermer damarları gibi renkli, dalgalı ve harelî şekillerle kâğıtlara yapılan süsleme sanatı şeklinde tanımlanan Ebru, bulut anlamına gelen Farsça “Ebr” sözünden gelmektedir. Ebru oluşturulduktan sonra bir iğne ya da eskiden kullanıldığı gibi bir tek atkuyruğu kılı yardımıyla sağa sola, ileri geri keskin hareketler yapılarak eser ortaya çıkarılmaktadır [5].

Geleneksel Çini Ustalığı (2016): Çini, içi ve dışı veya tek yüzü sırlı, sıraltı boyalarıyla dekore edilerek geleneksel motiflerle süsleniş seçili malzemeyle yapılmış olan, mimariye bağlı olarak gelişen bir sanat türüdür. Çinicilik çok eski tarihlere, Asurlular zamanına kadar dayanan bir doğu sanatıdır. Geleneksel Türk sanatlarından olan çini, genellikle mimari yapıların, cami, köşk, saray ve benzeri yapıların iç ve dış süslemelerinde kullanılmış bir seramik türüdür [17].

İnce Ekmek Yapma ve Paylaşma Kültürü (Azerbaycan, İran, Kazakistan ve Kırgızistan ile çokuluslu dosya) (2016): Temel besin kaynağı olma özelliği dışında, folklordan edebiyata, batıl inanışlardan kutsal kitaplardaki metinlere, şarkılardan türkülere kadar insanlığın oluşturduğu tüm kültürlerin neredeyse her noktasında ekmek vardır [21]. Lavaş, katırma, jupka ve yufka, oklava ya da elle açılan yuvarlak veya oval biçimli ince ekmek türlerinden olup Azerbaycan, İran, Kazakistan, Kırgızistan ve Türkiye’de yaşayan halklarca sadece yemek amaçlı bir tüketim maddesi değil, aynı zamanda bu coğrafyada geçmişten bugüne aktarılan ortak bir yapma ve paylaşma kültürünü simgelemektedir [30].

YÖNTEM

Ölçüm Aracı: Bu araştırmanın amacı, Necmettin Erbakan Üniversitesi Turizm Fakültesi öğrencilerinin UNESCO Dünya Miras Listesi’nde Türkiye’nin sahip olduğu somut ve somut olmayan miraslar hakkındaki bilgi düzey ve deneyimlerini ortaya çıkarmaktır. Bu amacı gerçekleştirmek üzere, araştırmacılar tarafından bir anket formu oluşturulmuştur. İlgili ölçek [23], 16. Turizm Kongresi’nde sundukları “Lisans Düzeyinde Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin Türkiye Kültürel Miras Unsurları İle İlgili Bilgi ve Deneyimlerinin Tespiti” isimli çalışmadan alınmıştır.

Anketin ilk bölümünde demografik; ikinci bölümünde katılımcıların somut olmayan kültürel miras unsurları hakkındaki bilgi düzeylerini ölçen sorular yer almıştır. Bu bölümde, somut olmayan kültürel 14 miras tanımlanmış ve tanımın altında beş seçenek verilerek katılımcıdan tanımlı yapılan somut olmayan kültürel mirası işaretlemesi istenmiştir. Üçüncü bölümde ise somut kültürel miras unsurlarına ait sorular (her bir unsurun hangi ilde bulunduğu) ile bu unsurların daha önce görülüp-görülmediğine yönelik “Evet-Hayır” seçenekleri yer almıştır.

Örneklem: Bu araştırma, 2016-2017 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde Necmettin Erbakan Üniversitesi Turizm Fakültesi’nin Rehberlik, Turizm İşletmeciliği, Gastronomi ve Mutfak Sanatları ile Rekreasyon Yönetimi bölümleri, 1, 2, 3 ve 4. sınıflarında öğrenim gören öğrencilerin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Öğrenim görmekte olan öğrencilere anket formu uygulanmıştır. Katılımcılardan elde edilen veriler SPSS V.21 programında değerlendirmeye alınmıştır. Araştırma evreninin 2016-2017 Eğitim ve Öğretim Yılı itibarıyla 1095 öğrenciden oluştuğu tespit edilerek, en az %20 oranında temsil gücüne sahip sayıda anket geri dönüşü elde edilmesi amacıyla 314 katılımcıya kolayda örnekleme yöntemiyle ulaşılmıştır. Her bölümden öğrencinin araştırmaya katılabilmesi amacıyla ders programlarına bağlı olarak sınıflar ziyaret edilmiş ve araştırmacılar tarafından çalışma ile ilgili ön bilgilendirme yapılmıştır. Formlar, araştırmacıların gözetiminde doldurulmuştur. Bununla, katılımcıların birbirlerinin cevaplarından etkilenmemeleri sağlanmıştır.

BULGULAR

Demografik Özellikler:

Katılımcıların büyük bir bölümünü Turizm işletmeciliği (%40,4) ve Gastronomi (%31,8) bölümü öğrencileri oluşturmaktadır. Diğer bölümler sırasıyla Turizm Rehberliği (%14,6) ve Rekreasyon Yönetimi (%13,1) olarak sıralanmaktadır. Bu oranlar, öğrencilerin fakültedeki toplam sayılarına uyumludur (Tablo 1.).

Tablo 1. Katılımcıların Bölümlere Göre Dağılımı

Bölüm	Sayı	Yüzde
Turizm İşletmeciliği	127	40,4
Gastronomi	100	31,8
Turizm Rehberliği	46	14,6
Rekreasyon Yönetimi	41	13,1
Toplam	314	100

Sınıflara göre katılımcı dağılımı incelendiğinde, en yüksek katılımın %40,8 ile 1. sınıf öğrencilerine ait olduğu, bu sınıf öğrencilerini %24,8 ile 3. sınıfların, %22,3 ile 4. sınıfların ve %12,1 ile 2. sınıfların takip ettiği görülmektedir (Tablo 2.).

Tablo 2. Katılımcıların Bölüm ve Sınıflara Göre Dağılımı

Sınıf	Sayı					Yüzde
	Turizm İşletmeciliği	Gastronomi	Turizm Rehberliği	Rekreasyon Yönetimi	Toplam	
1. Sınıf	22	40	25	41	128	40,8
2. Sınıf	28	10	0	0	38	12,1
3. Sınıf	39	18	21	0	78	24,8
4. Sınıf	38	32	0	0	70	22,3
Toplam	127	100	46	41	314	100

Tablo 3'te katılımcıların cinsiyetlerine göre dağılımları gösterilmiş olup, erkek öğrenciler (%52,2), kız öğrenciler (%47,8) olarak tespit edilmiştir.

Tablo 3. Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

Cinsiyet	Sayı	Yüzde
Kadın	150	47,8
Erkek	164	52,2
Toplam	314	100

Tablo 4'te katılımcıların yaşlarına göre dağılımları gösterilmiş olup en fazla katılım 21-24 yaş (%61,8) aralığındadır. 1 kişi (%0,3) soruyu cevaplamamıştır.

Tablo 4. Katılımcıların Yaşlara Göre Dağılımı

Yaş Aralığı	Sayı	Yüzde
17-20	109	34,7
21-24	194	61,8
24 ve Üstü	10	3,2
Toplam	313	99,7

ARAŞTIRMA BULGULARI

Araştırma sonucunda aşağıdaki bulgular elde edilmiştir. Katılımcılarla paylaşılan anket formunun ikinci bölümünde, somut olmayan kültürel 14 miras tanımlanmış ve tanımın altında beş seçenek verilerek katılımcılardan tanımları yapılan somut olmayan kültürel mirası işaretlemeleri istenmiştir. Daha sonra katılımcıların “doğru” olarak bildikleri tanımlar, yanlış cevaplar ve boş bırakılan sorular sayılmıştır. Katılımcıların somut olmayan kültürel miras unsurlarına yönelik verdikleri cevapların dağılımları Tablo 5.'te verilmiştir.

Tablo 5. Somut Olmayan Kültürel Miras Unsurlarına Yönelik Cevapların Dağılımları

Turizm İşletmeciliği (n=127)		Bölüm					
		Gastronomi ve Mutfak Sanatları (n=100)	Turizm Rehberliği (n=46)	Rekreasyon Yönetimi (n=41)	Toplam (n=314)	Ki Kare	
Ebru Sanatı	Doğru	124 (%97,6)	98 (%98)	45 (%97,8)	38 (%92,7)	305 (%97,1)	16,861
	Yanlış	2 (%1,6)	2 (%2)	1 (%2,2)	3 (%7,3)	8 (%2,6)	
	Cevapsız	1 (%0,8)	0 (%0)	0 (%0)	0 (%0)	1 (%0,3)	
Âşıklık	Doğru	107 (%84,3)	90 (%90)	40 (%87)	33 (%80,5)	270 (%86)	14,453
	Yanlış	20 (%15,7)	10 (%10)	5 (%10,9)	7 (%17,1)	42 (%13,4)	
	Cevapsız	0 (%0)	0 (%0)	1 (%2,2)	1 (%2,4)	2 (%0,6)	
Meddahlık	Doğru	113 (%89)	86 (%86)	43 (%93,5)	36 (%87,7)	278 (%88,5)	10,076
	Yanlış	13 (%10,2)	14 (%14)	3 (%6,5)	5 (%12,3)	35 (%11,2)	
	Cevapsız	1 (%0,8)	0 (%0)	0 (%0)	0 (%0)	1 (%0,3)	
Nevruz	Doğru	126 (%99,2)	97 (%97)	46 (%100)	40 (%100)	309 (%98,4)	10,853
	Yanlış	1 (%0,8)	3 (%3)	0 (%0)	0 (%0)	4 (%1,6)	
	Cevapsız	0 (%0)	0 (%0)	0 (%0)	0 (%0)	0 (%0)	
Mesir Macunu Festivali	Doğru	107 (%84,3)	77 (%77)	39 (%84,8)	33 (%80,5)	256 (%81,5)	26,375
	Yanlış	17 (%13,3)	23 (%23)	7 (%13)	8 (%19,5)	54 (%13,2)	
	Cevapsız	3 (%2,4)	0 (%0)	1 (%2,2)	0 (%0)	4 (%1,3)	
Karagöz	Doğru	125 (%98,4)	97 (%97)	46 (%100)	40 (%97,6)	308 (%98,1)	6,780
	Yanlış	2 (%1,6)	3 (%3)	0 (%0)	1 (%2,4)	6 (%1,9)	
	Cevapsız	0 (%0)	0 (%0)	0 (%0)	0 (%0)	0 (%0)	
Mevlevi Sema Törenleri	Doğru	109 (%85,8)	83 (%83)	42 (%91,3)	33 (%80,5)	267 (%85)	28,977
	Yanlış	17 (%13,4)	15 (%15)	3 (6,5)	8 (%19,5)	43 (%13,7)	
	Cevapsız	1 (%0,8)	2 (%2)	1 (%2,2)	0 (%0)	4 (%1,3)	
Türk Kahvesi	Doğru	127 (%100)	100 (%100)	46 (%100)	41 (%100)	314 (%100)	-
	Yanlış	0 (%0)	0 (%0)	0 (%0)	0 (%0)	0 (%0)	
	Cevapsız	0 (%0)	0 (%0)	0 (%0)	0 (%0)	0 (%0)	
Semah	Doğru	72 (%56,7)	57 (%57)	30 (%65,2)	26 (%63,4)	185 (%58,9)	35,105*
	Yanlış	53 (%41,7)	45 (%45)	14 (%30,5)	15 (%36,6)	117 (%37,3)	
	Cevapsız	2 (%1,6)	8 (%8)	2 (%4,3)	0 (%0)	12 (%3,8)	
Kırkpınar Yağlı Güreşleri	Doğru	103 (%81,1)	78 (%78)	33 (%71,7)	32 (%78)	246 (%78,3)	9,185
	Yanlış	22 (%17,3)	21 (%21)	13 (%28,3)	8 (%19,6)	64 (%20,4)	
	Cevapsız	2 (%1,6)	1 (%1)	0 (%0)	1 (%2,4)	4 (%1,3)	
Keşkek	Doğru	81 (%64,3)	81 (%81)	38 (%82,6)	21 (%51,2)	221 (70,6)	30,386
	Yanlış	44 (%34,1)	16 (%16)	7 (%15,2)	15 (%36,6)	85 (%26,8)	
	Cevapsız	2 (%1,6)	3 (%3)	1 (%2,2)	5 (%12,2)	8 (%2,6)	
Çinicilik	Doğru	105 (%82,7)	82 (%82)	43 (%93,5)	28 (%68,3)	258 (%82,7)	31,162
	Yanlış	21 (%16,5)	17 (%17)	3 (%6,5)	10 (%24,4)	51 (%15,7)	
	Cevapsız	1 (%0,8)	1 (%1)	0 (%0)	3 (%7,3)	5 (%1,6)	
Geleneksel Toplantılar	Doğru	68 (%53,5)	68 (%68)	34 (%73,9)	20 (%48,8)	190 (%60,5)	28,102
	Yanlış	56 (%44,1)	32 (%32)	10 (%21,8)	19 (%46,3)	117 (%37,3)	
	Cevapsız	3 (%2,4)	0 (%0)	2 (%4,3)	2 (%4,9)	7 (%2,2)	
Yufka	Doğru	119 (93,7)	90 (%90)	44 (%95,7)	33 (%80,5)	286 (%91,1)	22,803
	Yanlış	8 (%6,3)	10 (%10)	2 (%4,3)	8 (%19,5)	28 (%8,9)	
	Cevapsız	0 (%0)	0 (%0)	0 (%0)	0 (%0)	0 (%0)	

*0,05 anlamlılık seviyesinde.

Tablo 5'e göre, katılımcıların en çok "yanlış" cevap verdikleri tanım "Semah" olmuştur. Katılımcıların %37,3'ü yani 117 kişi tanımı yapılan somut olmayan kültürel mirasın "Semah" olduğunu bilememiştir. En çok boş bırakılan (cevap verilmeyen) tanım da bu tanım olmuştur. En çok "doğru" cevap verilen tanım ise "Türk Kahvesi" olmuştur. Katılımcıların tamamı (314 kişi) bu soruya "doğru" cevap vermiştir.

Diğer en yüksek oranda bilgi sahibi olunan miras unsurları ise "Ebru" (%97,1) "Karagöz" (%98,1), "Nevruz" (%98,4) olarak yer almıştır.

Yapılan Ki-kare analizinde, sorulara verilen "doğru" ve "yanlış" cevaplar açısından bölümler arasında istatistiki açıdan farklılığın bulunduğu tek somut olmayan kültür mirası unsuru "Semah"tır (0,01 anlamlılık seviyesinde). "Doğru" ve "yanlış" cevap yüzdelere bakıldığında; Semah ve Kırkpınar Yağlı Güreşleri konusunda Turizm İşletmeciliği

Bölümü öğrencileri, Âşıklık ve Ebru konusunda Gastronomi ve Mutfak Sanatları Bölümü öğrencileri; Meddahlık, Nevruz, Mesir Macunu Festivali, Karagöz, Mevlevi Sema Ayinleri, Keşkek, Çinicilik konusunda Turizm Rehberliği öğrencileri ve son olarak Nevruz konusunda Rekreasyon Yönetimi öğrencileri yüksek oranda (%85 ve üstü) "doğru" cevap vermişlerdir.

Anket formunun üçüncü bölümünde, 16 somut mirasın adı verilmiştir. Katılımcılardan ismi yazılı olan somut kültürel mirasın bulunduğu şehri ve burayı ziyaret edip etmediklerini yazmaları istenmiştir. Daha sonra katılımcının "doğru" olarak bildiği cevaplar, yanlış cevaplar ve boş bırakılan sorular sayılmıştır.

Katılımcıların somut kültürel miras unsurlarına yönelik olarak verdikleri cevapların dağılımları Tablo 6.'da verilmiştir.

Tablo 6. Somut Kültürel Miras Unsurlarına Yönelik Cevapların Dağılımları

Turizm İşletmeciliği (N =127)		Bölüm				Ki Kare	
		Gastronomi ve Mutfak Sanatları (N=100)	Turizm Rehberliği (N=46)	Rekreasyon Yönetimi (N=41)	Toplam (N=314)		
Divriği Ulu Camii ve Darüşşifası	Doğru	99 (%78)	52 (%52)	38 (%82,6)	20 (%48,8)	209 (%66,6)	33,910**
	Yanlış	26 (%20,5)	48 (%48)	7 (%15,2)	19 (%46,3)	100 (%31,8)	
	Cevapsız	2 (%1,6)	0 (%0)	1 (%2,2)	2 (%4,9)	5 (%1,6)	
İstanbul'un Tarihi Mekânları	Doğru	66 (%52)	44 (%44)	24 (%52,2)	23 (%56,1)	157 (%50)	5,228
	Yanlış	59 (%46,5)	56 (%56)	21 (%45,7)	18 (%43,9)	154 (%49)	
	Cevapsız	2 (%1,6)	0 (%0)	1 (%2,2)	0 (%0)	3 (%1)	
Göreme Millî Parkı -Kadokya	Doğru	110 (%86,6)	83 (%83)	42 (%91,3)	27 (%65,9)	262 (%83,4)	19,000*
	Yanlış	16 (%12,6)	17 (%17)	2 (%4,3)	13 (%31,7)	48 (15,3)	
	Cevapsız	1 (%0,8)	0 (%0)	2 (%4,3)	1 (%2,4)	4 (1,3)	
Hattuşa-Hitit Başkenti	Doğru	90 (%70,9)	51 (%51)	25 (%54,3)	22 (53,7)	188 (59,9)	15,802
	Yanlış	37 (%29,1)	47 (%47)	19 (%41,3)	19 (%46,3)	122 (%38,9)	
	Cevapsız	0 (%0)	2 (%2)	2 (%4,3)	0 (%0)	4 (%1,3)	
Nemrut Dağı	Doğru	80 (%63)	45 (%45)	37 (%80,4)	25 (%61)	187 (%59,6)	19,287*
	Yanlış	44 (%34,6)	53 (%53)	9 (%19,6)	16 (%39)	122 (38,9)	
	Cevapsız	3 (%2,4)	2 (%2)	0 (%0)	0 (%0)	5 (%1,6)	
Hieropolis-Pamukkale	Doğru	105 (%82,7)	73 (%73)	40 (%87)	26 (%63,4)	244 (%77,7)	35,676**
	Yanlış	21 (%16,5)	27 (%27)	1 (%2,2)	14 (%34,1)	63 (%20,1)	
	Cevapsız	1 (%0,8)	0 (%0)	5 (10,9)	1 (%2,4)	7 (%2,2)	
Xanthos-Letoon	Doğru	41 (%32,3)	12 (%12)	24 (%52,2)	5 (%12,2)	82 (%26,1)	53,227**
	Yanlış	32 (%25,2)	31 (%31)	18 (%39,1)	6 (%14,6)	87 (%27,7)	
	Cevapsız	54 (%42,5)	57 (%57)	4 (%8,7)	30 (%73,2)	145 (%46,2)	
Safranbolu Şehri	Doğru	76 (%59,8)	37 (%37)	29 (%63)	20 (%48,8)	162 (%51,6)	15,773
	Yanlış	49 (%38,6)	59 (%59)	17 (%37)	20 (%48,8)	145 (%46,2)	
	Cevapsız	2 (%1,6)	4 (%4)	0 (%0)	1 (%2,4)	7 (%2,2)	
Truva Antik Kenti	Doğru	104 (%81,9)	71 (%71)	39 (%84,8)	24 (%58,5)	238 (%75,8)	21,638**
	Yanlış	20 (%15,7)	29 (%29)	5 (%10,9)	17 (%41,5)	71 (%22,6)	
	Cevapsız	3 (%2,4)	0 (%0)	2 (%4,3)	0 (%0)	5 (%1,6)	
Selimiye Camii ve Külliyesi	Doğru	88 (%69,3)	59 (%59)	32 (%69,6)	18 (%43,9)	197 (%62,7)	17,052**
	Yanlış	36 (%28,3)	38 (%38)	10 (%21,7)	18 (%43,9)	102 (%32,5)	
	Cevapsız	3 (%2,4)	3 (%3)	4 (%8,7)	5 (%12,2)	15 (%4,8)	
Çatalhöyük Neolitik Kenti	Doğru	109 (%85,8)	62 (%62)	44 (%95,7)	28 (%68,3)	243 (%77,4)	31,936**
	Yanlış	17 (%13,4)	36 (%36)	1 (%2,2)	13 (%31,7)	67 (%21,3)	
	Cevapsız	1 (%0,8)	2 (%2)	1 (%2,2)	0 (%0)	4 (%1,3)	

Cumalıkızık	Doğru	71 (%55,9)	39 (%39)	28 (%60,9)	9 (%22)	147 (%46,8)	39,019**
	Yanlış	53 (%41,7)	58 (%58)	12 (%26,1)	24 (%58,5)	147 (%46,8)	
	Cevapsız	3 (%2,4)	3 (%3)	6 (%13)	8 (%19,5)	20 (%6,4)	
Bergama	Doğru	79 (%62,2)	45 (%45)	40 (%87)	19 (%46,3)	183 (%58,3)	35,928**
	Yanlış	47 (%37)	52 (%52)	3 (%6,5)	22 (%53,7)	124 (%39,5)	
	Cevapsız	1 (%0,8)	3 (%3)	3 (%6,5)	0 (%0)	7 (%2,2)	
Diyarbakır Surları ve Hevsel Bah.	Doğru	54 (%42,5)	12 (%12)	15 (%32,6)	11 (%26,8)	92 (%29,3)	41,765**
	Yanlış	66 (%52)	83 (%83)	31 (%67,4)	22 (%53,7)	202 (%64,3)	
	Cevapsız	7 (%5,5)	5 (%5)	0 (%0)	8 (%19,5)	20 (%6,4)	
Efes Antik Kenti	Doğru	111 (%87,4)	81 (%81)	44 (%95,7)	34 (%82,9)	270 (%86)	18,327**
	Yanlış	16 (%12,6)	19 (%19)	0 (%0)	6 (%14,6)	41 (%13,1)	
	Cevapsız	0 (%0)	0 (%0)	2 (%4,3)	1 (%2,4)	3 (%1)	
Ani Arkeolojik Alanı	Doğru	51 (%40,2)	20 (%20)	23 (%50)	4 (%9,8)	98 (%31,2)	32,519**
	Yanlış	71 (%55,9)	80 (%80)	22 (%47,8)	36 (%87,8)	209 (%66,6)	
	Cevapsız	5 (%3,9)	0 (%0)	1 (%2,2)	1 (%2,4)	7 (%2,2)	

*0,05 anlamlılık seviyesinde **0,01 anlamlılık seviyesinde.

Katılımcıların doğru cevap oranlarına bağlı olarak veriler ele alındığında, sadece “Efes Antik Kenti”nin bulunduğu şehir %86 (270 kişi) “doğru” olarak bilinmiştir. Somut kültürel miras unsurların buldukları şehirlerle ilgili en düşük “doğru” cevaplar arasında “Xanthos-Letoon” (%26,1), “Diyarbakır Surları ve Hevsel Bahçeleri” (%29,3), “Ani Arkeolojik Alanı” (%31,2), “Cumalıkızık” (%46,8), “İstanbul’un Tarihi Mekânları” (%50), olarak yer almaktadır.

Safranbolu Şehri, Hattuşa ve İstanbul’un Tarihi Alanları’na ait “doğru” ve “yanlış” cevap oranlarında bölümler arası istatistiki açıdan anlamlı farklılıklar bulunmadığı görülmektedir. Bölüm bazında bütün unsurlarla ilgili olarak en yüksek “doğru” cevap oranlarının Turizm Rehberliği Bölümü öğrencilerine ait olduğu dikkat çekmektedir. Türkiye’nin sahip olduğu somut kültürel miras unsurları hakkında fazla sayıda “yanlış” cevap oranının

tespit edilmiş olması, turizm alanında lisans öğrenimi görmekte olan öğrencilerin bu şehir, alan ve ören yerlerine yönelik daha fazla bilgi edinmelerini sağlayacak eğitimlerin daha fazla verilmesi gerektiğini göstermektedir.

Tablo 5. ve Tablo 6.’ya göre, katılımcıların somut olmayan miras unsurları hakkındaki bilgi düzeyleri, somut kültürel miraslar hakkındaki bilgi düzeylerine göre daha yüksek çıkmıştır. Bu sonuç, Turizm alanında lisans seviyesinde eğitim görmekte olan öğrencilerin, Türkiye’nin UNESCO Dünya Miras Listesi’nde yer alan somut ve somut olmayan kültürel miras unsurlarına yönelik bilgi ve deneyimlerini ortaya koydukları araştırmanın sonuçlarıyla uyumludur [23]. 265 katılımcıdan elde ettikleri verilerin sonuçlarına göre, öğrencilerin somut olmayan miras unsurlarına yönelik bilgileri, somut miras unsurlarına göre daha fazladır [23].

Tablo 7. Katılımcıların Türkiye Somut Kültürel Miras Unsurlarına Yönelik Deneyimleri

Turizm İşletmeciliği (N =127)		Bölüm					Ki Kare	
		Gastronomi ve Mutfak Sanatları (N=100)	Turizm Rehberliği (N=46)	Rekreasyon Yönetimi (N=41)	Toplam (N=314)			
Divriği Ulu Camii ve Darüşşifası	Ziyaret Ettim	11 (%8,7)	14 (%14)	45 (%97,8)	2 (%4,9)	28 (%8,9)	15,100	
	Ziyaret Etmedim	107 (84,3)	85 (%85)	1 (%2,2)	38 (%92,7)	275 (%87,6)		
	Cevapsız	9 (%7,1)	1 (%1)	0 (%0)	1 (%2,4)	11 (%3,5)		
İstanbul'un Tarihi Mekanları	Ziyaret Ettim	27 (%21,3)	17 (%17)	39 (%84,8)	4 (%9,8)	55 (%17,5)	3,128	
	Ziyaret Etmedim	100 (%78,7)	83 (%83)	7 (%15,2)	37 (%90,2)	259 (%82,5)		
	Cevapsız	0 (%0)	0 (%0)	0 (%0)	0 (%0)	0 (%0)		
Göreme Milli Parkı, Kapadokya	Ziyaret Ettim	48 (%37,8)	32 (%32)	19 (41,3)	4 (%9,8)	103 (%32,8)	12,853*	
	Ziyaret Etmedim	79 (%62,2)	68 (%68)	27 (%58,7)	37 (%90,2)	211 (%67,2)		
	Cevapsız	0 (%0)	0 (%0)	0 (%0)	0 (%0)	0 (%0)		
Hattuşa-Hitit Başkenti	Ziyaret Ettim	4 (%3,1)	1 (%1)	1 (%2,2)	2 (%4,9)	8 (%2,5)	10,034	
	Ziyaret Etmedim	108 (%85)	97 (%97)	41 (%89,1)	35 (%85,4)	281 (%89,5)		
	Cevapsız	15 (%11,8)	2 (%2)	4 (%8,7)	4 (%9,8)	25 (%8)		
Nemrut Dağı	Ziyaret Ettim	7 (%5,5)	1 (%1)	1 (%2,2)	2 (%4,9)	11 (%3,5)	83,589**	
	Ziyaret Etmedim	119 (%93,7)	98 (%98)	31 (%67,4)	23 (%56,1)	271 (%86,3)		
	Cevapsız	1 (%0,8)	1 (%1)	14 (%30,4)	16 (%39)	32 (%10,2)		
Hieropolis-Pamukkale	Ziyaret Ettim	22 (%17,3)	18 (%18)	9 (%19,6)	4 (%9,8)	53 (%16,9)	13,857	
	Ziyaret Etmedim	91 (71,7)	82 (%82)	32 (%69,6)	32 (%78)	237 (%75,5)		
	Cevapsız	14 (11)	0 (%0)	5 (%10,9)	5 (%12,2)	24 (%7,6)		
Xanthos-Letoon	Ziyaret Ettim	12 (%9,4)	0 (%0)	3 (%6,5)	0 (%0)	15 (%4,8)	76,581**	
	Ziyaret Etmedim	107 (%84,3)	100 (%100)	26 (%56,5)	40 (%97,6)	273 (%86,9)		
	Cevapsız	8 (%6,3)	0 (%0)	17 (%37)	1 (%2,4)	26 (%8,3)		
Safranbolu Şehri	Ziyaret Ettim	13 (%10,2)	14 (%14)	4 (%8,7)	5 (%12,2)	36 (%11,5)	46,998**	
	Ziyaret Etmedim	98 (%77,2)	80 (%80)	19 (%41,3)	28 (%68,3)	225 (%71,7)		
	Cevapsız	16 (%12,6)	6 (%6)	23 (%50)	8 (%19,5)	53 (%16,9)		
Truva Antik Kenti	Ziyaret Ettim	29 (%22,8)	18 (%18)	10 (%21,7)	3 (%7,3)	60 (%19,1)	127,773**	
	Ziyaret Etmedim	87 (%68,5)	69 (%69)	36 (%78,3)	5 (%12,2)	197 (%62,7)		
	Cevapsız	11 (%8,7)	13 (%13)	0 (%0)	33 (%80,5)	57 (%18,2)		
Selimiye Camii ve Külliyesi	Ziyaret Ettim	19 (%15)	23 (%23)	11 (%23,9)	4 (%9,8)	57 (%18,2)	29,123**	
	Ziyaret Etmedim	94 (%74)	44 (%44)	25 (%54,3)	22 (53,7)	185 (%58,9)		
	Cevapsız	14 (%11)	33 (%33)	10 (%21,7)	15 (%36,6)	72 (%22,9)		

Çatalhöyük Neolitik Kenti	Ziyaret Ettim	46 (%36,2)	31 (%31)	23 (%50)	9 (%22)	109 (%34,7)	29,153**
	Ziyaret Etmedim	73 (%57,5)	48 (%48)	19 (%41,3)	32 (%78)	172 (%54,8)	
	Cevapsız	8 (%6,3)	21 (%21)	4 (%8,7)	0 (%0)	33 (%10,5)	
Cumalıkızık	Ziyaret Ettim	29 (%22,8)	11 (%11)	8 (%17,4)	2 (%4,9)	50 (%15,9)	51,546**
	Ziyaret Etmedim	75 (%59,1)	89 (%89)	38 (%82,6)	39 (%95,1)	241 (%76,8)	
	Cevapsız	23 (%18,1)	0 (%0)	0 (%0)	0 (%0)	23 (%7,3)	
Bergama	Ziyaret Ettim	11 (%8,7)	5 (%5)	6 (%13,0)	1 (%2,4)	23 (%7,3)	33,462**
	Ziyaret Etmedim	82 (%64,6)	69 (%69)	40 (%87)	40 (%97,6)	231 (%73,6)	
	Cevapsız	34 (%26,8)	26 (%26)	0 (%0)	0 (%0)	60 (%19,1)	
Diyarbakır Surları ve Hevsel Bahçeleri	Ziyaret Ettim	4 (%31,)	1 (%1)	2 (%4,3)	0 (%0)	7 (%2,2)	40,408**
	Ziyaret Etmedim	112 (%88,2)	64 (%64)	32 (%69,6)	41 (%100)	249 (%79,3)	
	Cevapsız	11 (%8,7)	35 (%35)	12 (%26,1)	0 (%0)	58 (%18,5)	
Efes Antik Kenti	Ziyaret Ettim	34 (%26,8)	18 (%18)	10 (%21,7)	4 (%9,8)	66 (%21)	40,990**
	Ziyaret Etmedim	82 (%64,6)	51 (%51)	35 (%76,1)	35 (%85,4)	203 (%64,6)	
	Cevapsız	11 (%8,7)	31 (%31)	1 (%2,2)	2 (%4,9)	45 (%14,3)	
Ani Arkeolojik Alanı	Ziyaret Ettim	4 (%3,1)	0 (%0)	3 (%6,5)	0 (%0)	7 (%2,2)	62,848**
	Ziyaret Etmedim	116 (%91,3)	57 (%57)	33 (%71,7)	39 (%95,1)	245 (%78)	
	Cevapsız	7 (%5,5)	43 (%43)	10 (%21,7)	2 (%4,9)	62 (%19,7)	

*0,05 anlamlılık seviyesinde **0,01 anlamlılık seviyesinde.

Katılımcıların somut kültürel miras unsurlarını daha önce ziyaret edip etmediklerine yönelik olarak sorulan soruya verilen cevaplar, bu yerlerin pek çok katılımcı tarafından henüz ziyaret edilmediklerini göstermektedir (Tablo 7). Ayrıca “Selimiye Camii ve Külliyesi (%22,9)”, “Ani Arkeolojik Alanı (%19,7)” ve “Bergama (%19,1)” gibi düşük oranda “doğru” cevap verilen unsurlara yönelik olarak, katılımcıların genel eğiliminin soruyu boş bırakma şeklinde olduğu dikkat çekmektedir. En düşük ziyaret edilme oranlarına bakıldığında ise “Diyarbakır Surları ve Hevsel Bahçeleri (%2,2)” ile birlikte “Ani Arkeolojik Alanı (%2,2)” en düşük oranda ziyaret edilen yerlerdir. Bunları takiben “Hattuşa-Hitit Başkenti (%2,5)” ve “Nemrut Dağı (%3,5)” gelmektedir. “Xanthos-Letoon” ise %4,8 oranında ziyaret edilmiştir. Divriği Ulu Camii ve Darüşşifası, İstanbul’un Tarihi Alanları, Hattuşa ve Pamukkale-Hierapolis haricinde, geri kalan somut kültürel miras unsurlarına ait deneyim ile ilgili bölümler arası istatistikî açıdan anlamlı farklılıklar bulunduğu görülmektedir. Bu nedenle, teorik bilginin yanı sıra öğrenciler, bahsi geçen eserlerle ilgili uygulamalara da ihtiyaç duydukları söylenebilir.

Tablo 8. Bölümlere Göre UNESCO Puanları

	Gastronomi ve Mutfak Sanatları (n=100)		Turizm İşletmeciliği (n=127)		Rehberlik (n=46)		Rekreasyon Yönetimi (n=41)		Kruskal Wallis Testi	
	Ort.	S.S.	Ort.	S.S.	Ort.	S.S.	Ort.	S.S.	χ^2	p
UNESCO Puan	7,86	3,84	10,50	4,69	11,39	2,90	7,68	4,34	36,674	<0,001

HİPOTEZ TESTLERİ

Araştırmaya katılanların UNESCO Somut Kültürel Mirası Listesi’nde yer alan eser(ler)-yer(ler) hakkındaki sorulara verdikleri “doğru” yanıtların toplanmasıyla “UNESCO Puan” adlı bir değişken oluşturulmuştur. Bu değişken araştırmanın bağımlı değişkenidir. Cevaplayıcıların “UNESCO Puan”larını etkilediği düşünülen etkenlerin etkili olup olmadığı ve araştırmanın hipotezlerini test etmek için çeşitli analizler gerçekleştirilmiştir.

Hipotez 1: Bölümlerin UNESCO Puanları arasında fark vardır.

Araştırmanın birinci hipotezinin test edilmesi için katılımcıların öğrenim gördükleri bölümler ile UNESCO Puanları arasında bir fark olup olmadığı test edilmiştir. Bu çerçevede, normal dağılım göstermeyen gruplarda üç veya daha fazla sayıda grubun ortalamaları arasındaki farklılığın anlamlılığını test amacıyla Kruskal Wallis-H Testi kullanılmıştır.

Tablo 8. incelendiğinde, katılımcıların sorulara verdikleri “doğru” yanıtların, bölümlere göre farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Buna göre, Rehberlik bölümü öğrencilerinin verdikleri doğru cevapların ortalaması 11,39 olmuştur. En düşük ortalamaya 7,68 ile Rekreasyon Yönetimi bölümü öğrencilerine aittir. Bu sonuçlara bakıldığında, “*Bölümlerin UNESCO Puanları arasında fark vardır.*” hipotezi kabul edilmiştir ($p<0,001$). Turistik bölgeler hakkında diğer bölüm öğrencilerine göre daha fazla bilgi sahibi olması beklenen Rehberlik bölümü öğrencileri, diğer bölüm öğrencilerine göre daha yüksek bir ortalama almıştır. Bu durum, öğrenim gördükleri alanın öğrencilerin bilgi düzeylerine yaptığı bir katkı olarak yorumlanabilir. Turistik bölgelerle ilgili nispeten daha az bilgi sahibi olması beklenen Rekreasyon Yönetimi ile uygulamalarını daha çok, mutfak ortamında yapan Gastronomi ve Mutfak Sanatları öğrencileri düşük ortalamalar almışlardır.

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Sosyal Bilgiler Eğitimi ve Sınıf Öğretmenliği anabilim dallarında öğrenim gören 1, 2, 3 ve 4. sınıftaki öğretmen adaylarının Kırşehir ilinde bulunan tarihî ve kültürel turizm değerleri hakkındaki tutumlarını farklı değişkenler açısından ölçtükleri çalışmada, sosyal bilgiler öğretmenliği anabilim dalında öğrenim gören öğretmen adaylarının tutum puanları, sınıf öğretmenliği anabilim dalında öğrenim gören öğretmen adaylarına göre daha yüksek çıkmıştır [1]. Ulaşılan sonuçlar ile bu araştırmadaki, farklı bilim dallarında öğrenim gören öğrencilerin, tarihî ve kültürel turizm değerleri hakkında farklı bilgi düzeylerine sahip oldukları, katılımcıların öğrenim gördükleri alanların ilgilenim düzeylerine farklı etkiler yaptığı sonuçlarıyla uyum göstermektedir [1].

Hipotez 2: Toplam ziyaret sayılarına göre oluşan grupların UNESCO Puanları farklıdır.

Tablo 10. Ziyaret Sayısına Göre UNESCO Puanları

	Hiç ziyaret Etmeyen (n=81)		1-4 ziyaret (n=192)		5 ve daha fazla ziyaret (n=41)		Kruskal Wallis Testi	
	Ort.	S.S.	Ort.	S.S.	Ort.	S.S.	χ^2	p
UNESCO Puan	7,36	4,43	9,64	4,13	12,51	3,53	37,252	<0,001

Tablo 10. incelendiğinde, katılımcıların sorulara verdikleri “doğru” yanıtların, sorularda adı geçen yerleri ziyaret etme sayılarına göre farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Buna göre, ilgili yerleri hiç ziyaret etmeyen katılımcıların doğru cevapları ortalaması 7,36 olmuştur. 1-4 kez ziyaret edenler ortalamaya 9,64; 5 ve daha fazla ziyaret gerçekleştirenlerin ortalaması ise 12,51 olarak gerçekleşmiştir. Ortalamalara bakıldığında, ziyaret sayısı ile sorulara verilen doğru yanıtlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki görülmektedir. Bu sonuçlara ışığında, “*Ziyaret sayılarına göre oluşan grupların UNESCO Puanları farklıdır.*” hipotezi kabul edilmiştir ($p<0,001$). Turistik bölgeleri ziyaret etmek, bu bölgelere yönelik bir ilginin varlığını ve bu yerler hakkında daha fazla bilgi sahibi olunduğunu göstermektedir. Bu ilginin sonucu olarak, toplam ziyaret sayısı ortalaması yüksek olan katılımcıların bilgi düzeylerinin de yüksek olduğu araştırma sonucuyla ortaya konulmuştur.

SONUÇ

UNESCO'nun Dünya Kültür Mirası Listesi'ni somut ve somut olmayan kültürel miras olarak ayırması, geçmişten kalan değerlerin daha iyi anlaşılmasını sağlamıştır.

Bu araştırma, 2016-2017 eğitim-öğretim yılı bahar

Araştırmaya katılanların UNESCO Somut Olmayan Kültürel Mirası Listesi değerleriyle ilgili verdikleri “doğru” yanıtların toplanmasıyla “Kültürel Puan” adında bir değişken oluşturulmuştur. Cevaplayıcıların UNESCO Somut Kültürel Mirası ve Türkiye'deki kültürel miraslara ilişkin verdikleri “doğru” yanıtların toplamlarının bu yerlerin toplam ziyaret sayıları arasında bir korelasyon olup olmadığına bakılmıştır.

Tablo 9. Ziyaret Sayısı ve Doğru Cevap Puanları Arasındaki Korelasyon

	Kültürel Puan	UNESCO Puan	Ziyaret Sayısı
Kültürel Puan	1,000	,349**	,165**
UNESCO Puan	,349**	1,000	,410**
Ziyaret Sayısı	,165**	,410**	1,000

** . Korelasyon 0.01 düzeyinde anlamlıdır.

Tablo 9.'a göre, katılımcıların UNESCO Somut Olmayan Kültürel Mirası Listesi'nde yer alan unsurlar hakkındaki sorulara verdikleri “doğru” cevaplar ile UNESCO Puanları arasında çok düşük düzeyde (.165) bir korelasyon olduğu görülmektedir. Bununla birlikte, UNESCO Somut Kültürel Mirası içinde bulunan yerleri toplam ziyaret sayısı katılımcıların UNESCO Puanlarıyla daha yüksek düzeyde bir korelasyon göstermektedir (.410). Bu korelasyon da düşük düzeyde bir korelasyondur. Cevaplayıcıların Kültürel Puanları ile UNESCO Puanları arasındaki korelasyon da düşük düzeydedir (.349). Bu değerlere göre, katılımcıların toplam ziyaret sayısı arttıkça, soruları verdikleri “doğru” cevaplar artmaktadır. Bu duruma ilişkin hipotez testi sonuçları aşağıda Tablo 10.'da gösterilmiştir.

döneminde Necmettin Erbakan Üniversitesi Turizm Fakültesi'nin Rehberlik, Turizm İşletmeciliği, Gastronomi ve Mutfak Sanatları ile Rekreasyon Yönetimi bölümleri, 1, 2, 3 ve 4. sınıflarında öğrenim gören öğrencilerin katılımı ile gerçekleştirilmiştir. Bölümlerin müfredatlarına bakıldığında, bölümler arasında teorik ve uygulama olarak belirgin farklılıklar olsa da tüm bölümlerin temel turizm öğrenimi görmekte oldukları görülmektedir. Müfredata bakılarak, Turizm Rehberliği bölümü öğrencilerinin bu araştırmada yöneltilen soruları diğer bölümlere göre daha fazla oranda doğru cevaplayacağı tahmin edilse de Turizm İşletmeciliği bölümü öğrencileri ile Turizm Rehberliği öğrencileri arasında belirgin bir farklılık görülmemektedir. Cevaplayıcıların anket formunda sorulan yerleri ziyaret etmeleri, buralarla ilgili daha çok bilgi sahibi olmalarını ve kendilerine sorulan sorulara “doğru” yanıtlar vermelerini sağlamıştır. İlgili somut kültürel mirasları ziyaret sayısı arttıkça, bu yerler hakkındaki bilgi düzeyinin de arttığı araştırma ile ortaya konmuştur.

Analiz sonuçlarına bakıldığında, katılımcılar, somut olmayan kültür mirasları, somut kültürel miraslara göre daha yüksek oranda bilmektedirler. Bu durumun bir sebebi olarak, Türkiye'nin hangi şehrinde doğmuş olursa olsun herkesin, ortak kültürel değerleri paylaşması gösterilebilir. Somut kültürel varlıklardan farklı olarak, kişilerin içinde doğup

büyüdükleri kültürün ortak unsurlarını başka hiçbir çabaya gerek kalmadan öğrendikleri söylenebilir. Somut kültürel varlıklarla ilgili olarak, Safranbolu şehri ile ilgili olan soruya katılımcıların büyük çoğunluğu Karabük il sınırlarında olan Safranbolu için Kastamonu cevabını vermişlerdir. Bu duruma sebep olarak, Kastamonu ve Karabük illerinin birbirine komşu olması gösterilebilir. Ayrıca Edirne Selimiye Camii ve Külliyesi'nin de Konya Selimiye Camii ve İstanbul Selimiye Camii ile karıştırıldığı görülmüştür. "Doğru" cevap ve "yanlış" cevaplar arasındaki temel fark "külliye" ifadesidir ve sadece Edirne Selimiye Camii UNESCO Kültürel Miras Listesi'ndedir. Diyarbakır Surları ve Hevsel Bahçeleri sorusunda ise sorunun katılımcılardan istediği cevabın, eserin bulunduğu kent olması dolayısıyla Diyarbakır ifadesi çıkarılmış, katılımcıları Surlar ve Hevsel Bahçeleri ifadesinin yönlendirmesi beklenmiştir fakat bu soruya verilen yanlış cevapların büyük kısmı İstanbul olmuştur. Surlar-İstanbul eşleşmesinin sık kullanılmasının bu cevabın verilmesine yönlendirdiği düşünülmektedir. Bu durum, kentlerin markalaşmasının ne derece önemli olduğunu vurgulamaktadır.

Öğrencilerin öğreniminin her aşamasında, teorik bilgilere ek olarak uygulamalı öğrenim yapılmasının önemi, bu araştırmayla da ortaya konmuştur. Bu sebeple, üniversitelerin paydaşları ile (bakanlıklar, yerel yönetimler, farklı üniversiteler, toplum ve sektör temsilcileri gibi) ilişkilerini canlandırarak veya yeni ilişkiler kurarak uygulamalı öğrenime daha fazla önem vermeleri gerekmektedir. Turizm fakültesi lisans öğrencilerinin sadece UNESCO listesinde olan kültürel mirasları değil, Türkiye'de bulunan kültür miraslarını da bilmeleri gerekmektedir. Bu konudaki eksikliklerin giderilmesi önemlidir. Çünkü Türkiye hakkında yeterli bilgi birikimine sahip olamayan bireylerin, sektörde çalıştıklarında yerli ve yabancı turistlere karşı doğru ve güvenilir yönlendirme yapamamaları ciddi bir sorun olabilecektir. Bu öğrencilerin gerekli donanıma sahip olmaları bir zorunluluktur. Üniversitelerde görevli olan öğretim elemanlarının gezi düzenleyerek, ilgili bilgileri yerinde vermesinin daha akılda kalıcı ve öğrenmeyi kolaylaştırıcı olacağı söylenebilir.

Bu araştırmanın başlıca kısıtı, anket uygulamasının sadece Necmettin Erbakan Üniversitesi Turizm Fakültesi'nde lisans öğrenimi gören öğrencilere yönelik olmasıdır. Bu nedenle, elde edilen bulgular adı geçen üniversite ile sınırlı olup, Türkiye'deki lisans öğrenimi yapan diğer üniversiteler için genellenemezdir.

KAYNAKLAR

- [1] Ablak S., Dikmenli Y., Çetin T. 2014. **Üniversite Öğrencilerinin** Kırşehir'in Tarihi ve Kültürel Turizm Değerlerine Yönelik Farkındalıkları. Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, (7) :171-174.
- [2] Akpınar, E. 2007. Türkiye'nin Dünya Mirası Listesi'ndeki Yeri ve Yeni Bir Aday Önerisi. Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi, (1): 81-106.
- [3] Androulaki, E., Georgoudi, I. K., Margariti, M., Xristoula, M., Paraskeui, M., & Papageorgiou, E. 2017. Culture, Tourism And Community Based University-The Role Of Non-Formal Education In Promoting Lifelong Learning, Training, Local Growth And Prosperity. Journal Of Regional & Socio-Economic Issues, (7):29-35.
- [4] Anonim, 2013. Otomobil Distribütörleri Derneği Dergisi, (15):58-66.
- [5] Balibeyoğlu, L. 1998. Geleneksel Türk Süsleme

Sanatları Açısından Bedri Noyan Dede Baba. Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi, (5):1.

[6] Berkmen, H. 2015. Avanos Kültür Varlıkları Çalışması Kapadokya Bölgesinde Suyun İzi. Megaron Dergisi, 10(4): 595-609.

[7] Berkman, H. 2014. Bir Sufi Sanatı: Ebru. "http://www.halukberkmen.net/pdf/109., pdf (14):2.

[8] Can, M. 2009. Kültürel Miras ve Müzecilik. Kültür ve Turizm Bakanlığı Çalışma Raporu, :3

[9] Çatalbaş, F. 2012. Suriçi Bölgesi Kentsel Dönüşüm Projesi ve Diyarbakır Turizmine Katkısı. "Journal of Faculty of Theology of Bozok University: 47-65.

[10] Dervişoğlu, M. 2012. Kırkpınar Güreşleri'nin Halkbilimsel Açından İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi. T.C. Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili Ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Türk Edebiyatı Bilim Dalı: 22-35.

[11] Emekli, G. 2003. Bergama ve Selçuk'un İzmir'in Kültürel Turizmdeki Yeri. Ege Coğrafya Dergisi, (9): 39-50.

[12] Eraslan, A. 2015 Antakya'da Yaşayan Özbeklerde Nevruz Bayramı ve Nevruz Tatlısı: Sümelek. Folklor/ Edebiyat Dergisi, (21):3.

[13] Ergüder, İ., Babayiğit E., ve Korkmaz S.A. 2013. Muğla Letoon Antik Kenti Özdirenç Uygulamaları. Tki Kurumu Genel Müdürlüğü: (1):8.

[14] Eser, E., Dalgın T. Ve Çeken H. 2012. Sürdürülebilir Kültür Turizmi: Efes Örneği. Ege Coğrafya Dergisi, (7): 27-34.

[15] Gürer, N. 2003. Kırsal Geleneksel Konut Dokusunun Turizm Bağlamında Değerlendirilmesi Cumalıkızık Örneği. FBE Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara: 11.

[16] Karakuş, Ü. 2016. Nemrut Dağı Milli Parkı'ndan Rekreasyonel ve Turizm Amaçlı Yararlanmanın Ekonomik Değerinin Belirlenmesi: Seyahat Maliyeti Yöntemi Uygulaması. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erzurum: 2.

[17] Küçükylmazlar, A. 2006. İstanbul Ticaret Odası Çini Araştırması, İstanbul: 29

[18] Mellaart, J. 2003. Çatalhöyük: Anadolu'da Bir Neolitik Kent, Çev. Gökçe Bike Yazıcıoğlu. Yapı Kredi Yayınları, İstanbul: (1759):24.

[19] Mutlu, M. (1995). Karagöz. Tiyatro Araştırmaları Dergisi, (12):53-63.

[20] Nutku, Ö. 1997. Meddahlık ve Meddah Hikâyeleri. AKM Başkanlığı Yayınları, Ankara: 17.

[21] Özgüdenli, O. ve Uzunağaç, Ö. 2014. Selçuklu Anadolu'sunda Ekmek. Marmara Türkiyat Araştırmaları Dergisi, (1): 44-72.

[22] Öztüra E. 2010. Truva Tarihi Milli Parkı, Kazdağı Milli Parkı ve Spil Dağı Milli Parkı Ziyaretçilerinin Türkiye'de "Milli Park" Kavramı ve Eğitimi Üzerine Görüşleri. Yüksek Lisans Tezi. Çanakkale 18 Mart Üniversitesi, :25

[23] Öztürk, A., Kılıçarslan, D., Demir, Y. ve Caber, M. 2015. Lisans Düzeyinde Turizm Eğitimi Alan **Öğrencilerin** Türkiye Kültürel Miras Unsurları **İle İlgili** Bilgi ve Deneyimlerinin Tespiti. 16. Turizm Kongresi Bildiri Kitabı: 27-44.

[24] Perker, Z.S. ve Akıncıtürk N., 2011, Geleneksel Cumalıkızık Evlerinde Ahşap Konut Sistemi. Uludağ Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi Dergisi, (1):3

[25] Semenderoğlu, A., Durmuş, H. ve Güler, S. 1993. Pamukkale'nin Dünü, Bugünü, Yarını. Çevre Dergisi, (8):9-12.

[26] Soyukaya, N. 2015. Diyarbakır Kalesi ve Hevsel

Bahçeleri Kültürel Peyzajı Yönetim Planı **Études** et Réhabilitation de Jardins Mésopotamiens, **İstanbul**: 17.

[27] Şener, Y.S. 2014. Ani Şehir Surları, Korunma Sorunları ve Çözümüne Yönelik Öneriler. International Periodical For the Languages. Literature and History of Turkish, (9):13.

[28] Türker, A. ve Çelik, İ. 2012. Somut Olmayan Kültürel Miras Unsurlarının Turistik Ürün Olarak Geliştirilmesine Yönelik Alternatif Öneriler. Yenifikir Dergisi, (9):86-98.

[29] Uğurlu, S. 2014. Türk Kültüründeki Dini Rakslara Birkaç Örnek. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, The Journal of International Social Research, (7):11.

[30] Unesco Milli Komisyonu, 2013. Somut Olmayan Kültürel Mirasın Geleceği Türkiye Deneyimi. Ankara: 38.

[31] Ulusoy, K. 2011. Türk Toplum Hayatında Yaşatılan Kahve ve Kahvehane Kültürü (Bir Sözlü Kültür ve Sosyal Çevre Eğitimi Çalışması). Milli Folklor, (89):23

[32] Yaylalı, M.K. 2010. Post Processual “Süreç Sonrası Arkeoloji” ve Kültürel Miras (Çatalhöyük Örneği), Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Arkeoloji Anabilim Dalı. Ankara :95-100.

[33] Yıldız, M.C. 2002. Türk Kültür Tarihinde Kahve ve Kahvehane. Türkler Yayıncılık, İstanbul: 636.

[34] Yönetken, H.B. 1962. Sıraç ve Nalçacılar da Semah,

Türk Folklor Araştırmaları Yayınları. İstanbul: 47.

[35] Yüksel, F., Bramwell, B. ve Yüksel, A. 1999. Stakeholder Interviews And Tourism Planing At Pamukkale, Turkey. Tourism Management, (20): 351-360.

İnternet Kaynakları

[36] Edirne Vergi Dairesi Başkanlığı Resmi İnternet Sitesi, <http://www.edirnevdb.gov.tr/kultur/selimiye.html> (Erişim Tarihi 22.03.2017).

[37] Kültür ve Turizm Bakanlığı Resmi İnternet Sitesi, <https://www.kultur.gov.tr/TR,134106/somut-kulturel-miras.html> (Erişim Tarihi: 20.03.2017)

[38] Sivas Valiliği Resmi İnternet Sitesi, <http://www.sivas.gov.tr/divrigi-ulu-camii-ve-darussifasi> (Erişim Tarihi: 22.03.2017).

[39] UNESCO Resmi İnternet Sitesi, <http://www.unesco.org.tr/Pages/125/122/UNESCO-D%C3%BCnya-Miras%C4%B1-Listesi> (Erişim Tarihi: 07.06.2018).

[40] UNESCO Resmi İnternet Sitesi, <http://www.unesco.org.tr/Pages/126/123/UNESCO-%C4%B0nsanl%C4%B1%C4%9F%C4%B1n-Somut-Olmayan-K%C3%BClt%C3%BCrel-Miras%C4%B1-Temsili-Listesi> (Erişim Tarihi: 07.06.2018).